

Streszczenie

Adopcja jest jedną z dróg do zapewnienia dziecku pozbawionemu opieki rodziców biologicznych wychowania w środowisku rodzinnym. Jest regulowana wieloma aktami prawnymi, także o zasięgu międzynarodowym. Na ich podstawie tworzone są procedury i rozwiązania instytucjonalne regulujące działania związane z organizacją przysposobień, służące m.in. ochronie dobra dzieci oraz kandydatów do przysposobienia.

Celem podjętych badań jest opis procedury dotyczącej adopcji zagranicznych polskich dzieci w kontekście organizacji tego procesu przez ośrodek adopcyjny prowadzący centralny bank danych o dzieciach oczekujących na przysposobienie. Bank ten funkcjonuje nieprzerwanie od 1994 r., dlatego też przedmiotem badań jest procedura poszukiwania rodzin dla dzieci zgłaszanych do przysposobienia międzynarodowego w Polsce w latach 1994-2023. Z uwagi na liczebność próby – liczbę dzieci wpisanych do rejestrów banku w badanym okresie, do szczegółowej analizy wybrano 3 lata: rok 1994, 2012 oraz 2017, dotyczyła ona dokumentów 2189 dzieci. Dobór ten miał charakter celowy, uzasadniony zmianami prawnymi w zakresie przysposobień międzynarodowych mającymi miejsce w Polsce.

Praca składa się z czterech głównych rozdziałów: teoretycznego, metodologicznego, badawczego oraz rekomendacji. Pierwszy z nich zawiera omówienie rozwiązań prawnych dotyczących przysposobienia w Polsce, przedstawienie charakterystyki tzw. trójkąta adopcyjnego w ujęciu instytucjonalnym, a także przybliżenie tematyki adopcji zagranicznej, a szczególnie procedury przygotowania tego procesu w ośrodkach adopcyjnych w naszym kraju. W drugim rozdziale zaprezentowano założenia metodologiczne pracy, w tym cel i przedmiot badań oraz pytania badawcze, metody badawcze i opis prowadzenia badań. Rozdział trzeci przedstawia analizę badań własnych, opisujących działalność centralnego banku danych o dzieciach oczekujących na przysposobienie i charakterystykę zgłaszanych tam dzieci oraz zawiera dyskusję uzyskanych wyników. Przeprowadzone badania pozwoliły na sformułowanie rekomendacji przedstawionych w rozdziale czwartym.

Uzyskane wyniki wskazują, że wprowadzanie zmian w polityce społecznej i rodzinnej, a przede wszystkim w aktach prawnych dotyczących adopcji, wpłynęło na ograniczenie liczby dzieci wpisywanych do rejestrów CBD i adoptowanych zagranicę. Zgłoszenie dziecka do ośrodka adopcyjnego w celu poszukiwania zagranicznej rodziny adopcyjnej tylko w niewielkiej liczbie spraw kończy się znalezieniem rodziny, a tzw. łączenie rodzeństw realizowane jest w bardzo ograniczonym zakresie. Większość zgłoszonych dzieci miała rodzeństwo, z którym

została rozdzielona jeszcze przed rozpoczęciem poszukiwań rodziny adopcyjnej. W każdym z objętych badaniem lat dzieci z problemami zdrowotnymi i rozwojowymi stanowiły dużą część wszystkich badanych, a ich rodziny biologiczne to rodziny wieloproblemowe. Sprawozdawczość postadopcyjna dotycząca adopcji zagranicznych nie była prowadzona w sposób rzetelny i wnikliwy. Ponadto badania ujawniły różnego rodzaju braki w dokumentach, co należy ocenić krytycznie.

Słowa kluczowe: adopcja, adopcja zagraniczna, centralny bank danych o dzieciach oczekujących na przysposobienie, trójkąt adopcyjny, ośrodek adopcyjny

Keywords: adoption, intercountry adoption, central data bank on children waiting for adoption, adoption triangle, adoption center

Intercountry adoptions of Polish children. Activity of the Central Data Bank on children waiting for adoption

Ewelina Kownacka